

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 2. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] un [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 101/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 662. panta pirmo daļu, 663. panta pirmo daļu un 665. panta pirmās daļas 3. punktu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas), ciktāl tās neparedz tiesības pieteikumu par tiesas nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu iesniegt ar mantu saistītajai personai procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam teikumam un 105. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no [datums].

2. Kriminālprocesa likuma 662. panta pirmā daļa nosaka: “Spēkā stājušos tiesas nolēmumu var izskatīt no jauna, ja tas nav skatīts vai nav pārsūdzams kasācijas kārtībā vai tiesa iepriekš nav atteikusies ierosināt kasācijas tiesvedību, pēc šā likuma 663. pantā minēto personu pieteikuma vai protesta.”

Saskaņā ar šā likuma 663. panta pirmo daļu pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu no jauna notiesātās un attaisnotās personas uzdevumā vai tādas personas uzdevumā, pret kuru ar tiesas lēmumu kriminālprocess izbeigts, var

iesniegt advokāts. Savukārt atbilstoši Kriminālprocesa likuma 665. panta pirmās daļas 3. punktam pieteikumu vai protestu var iesniegt, ja minētā likuma 574. vai 575. pantā minētie pārkāpumi noveduši pie notiesātās personas stāvokļa nelikumīgas pasliktināšanās.

3. Pieteikuma iesniedzēji jau iepriekš vērsušies Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt apstrīdēto normu satversmību (ieteikums Nr. 60/2026). Satversmes tiesas 1. kolēģija 2026. gada 15. maijā nolēma atteikties ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, jo tas neatbilda Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 6. punktam. Proti, no pieteikuma nebija gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas pašas par sevi radītu Pieteikuma iesniedzējiem tiesību uz īpašumu aizskārumu. Savukārt juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam bija acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Izskatāmajā pieteikumā nav mainījies prasījums un faktisko apstākļu izklāsts, bet ir izvērstas juridiskais pamatojums, līdz ar to kolēģijai vispirms jāpārbauda, vai tas mainījies pēc būtības.

3.1. Attiecībā uz Satversmes 105. pantā ietverto tiesību aizskārumu kolēģija iepriekš konstatēja, ka pieteikumā nav pamatots, kā apstrīdētās normas, kas attiecas tieši uz kriminālprocesu un regulē papildu procesuālo garantiju, kas izmantojama, pastāvot konkrētiem Kriminālprocesa likuma 665. pantā ietvertajiem pamatiem, pašas par sevi skar Pieteikuma iesniedzēju mantiskās intereses un tādējādi rada viņu tiesību uz īpašumu aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2026. gada 15. maija lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu 3.2. punktu*).

Izskatāmais pieteikums papildināts ar atsevišķiem apsvērumiem par apstrīdēto normu saturu. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka tieši apstrīdētās normas liedz mantas īpašniekam panākt sava īpašuma restitūciju tad, ja konfiskācijas procesā tiesa ir pieļāvusi būtiskas kļūdas. Lai gan juridiskais pamatojums šajā prasījuma daļā ir izvērstas, no tā vēl aizvien nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētās normas radītu Pieteikuma iesniedzējiem Satversmes 105. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu.

3.2. Attiecībā uz juridisko pamatojumu par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam kolēģija jau norādīja Pieteikuma iesniedzējiem uz Satversmes tiesas judikatūru par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu būtību un mērķi un konstatēja, ka nav sniegts juridiskais pamatojums tam,

kādēļ pieteikumā norādītās personu grupas un procesu veidi vispār būtu salīdzināmi (*sk. Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2026. gada 15. maija lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu 5.1. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi: ievērojot pamata kriminālprocesa un procesa par noziedzīgi iegūtu mantu atšķirīgo būtību un mērķi, šie abi procesi nav salīdzināmi (*sal. sk. Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-10-01 20.2. punktu*).

Izskatāmais pieteikums papildināts ar viedokli, ka vainas noskaidrošana nav apstākļi, kas liegtu pieteikumā norādītās personu grupas savstarpēji salīdzināt. Turklāt galvenā pazīme, kas norāda, ka personu grupas atrodas vienādos apstākļos, ir tā, ka tiesa var pieļaut būtiskas kļūdas, kuras nav iespējams novērst ar tiesas nolēmuma pārsūdzības mehānismu.

Tomēr, ievērojot Satversmes tiesas judikatūru par tiesiskās vienlīdzības principa saturu un procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, šādi apsvērumi vēl aizvien uzskatāmi par acīmredzami nepietiekamiem prasījuma apmierināšanai.

3.3. Attiecībā uz juridisko pamatojumu par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam iepriekš pieteikumā, ievērojot sevišķā procesa par noziedzīgi iegūtu mantu būtību un mērķi, nebija pamatots, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma šādā procesā izrietētu likumdevēja pienākums paredzēt spēkā esoša nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo likuma normu būtisku pārkāpumu (*sk. Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2026. gada 15. maija lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu 5.2. punktu*).

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka spēkā esošais procesa par noziedzīgi iegūtu mantu tiesiskais regulējums personai nodrošina taisnīgu tiesas procesu (*sk. Satversmes tiesas 2025. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2021-44-01 18.2. punktu*). Savukārt saskaņā ar *res judicata* principu nevienam nav tiesību uz galīga un spēkā esoša sprieduma pārskatīšanu ar mērķi panākt atkārtotu lietas izspriešanu (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 9. janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-01 7. un 17.3. punktu*). Savu tiesību un likumisko interešu aizstāvēšana Satversmes 92. panta izpratnē nenozīmē tiesības uz bezgalīgu tiesas procesu, bet, gluži otrādi, uz procesu, kuram saprātīgā laikā jānoslēdzas ar spēkā stājušos spriedumu (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 12.2. punktu*).

Izskatāmā pieteikuma juridiskais pamatojums šajā prasījuma daļā papildināts un izvērsts, tostarp ar Pieteikuma iesniedzēju viedokli, ka papildu procesuālās garantijas ir nepieciešamas, lai varētu sasniegt taisnīgu tiesvedības

rezultātu gadījumā, kad tiesas ir pieļāvušas būtiskus materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumus. Tomēr, ievērojot Satversmes tiesas judikatūru par procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un *res judicata* principa saturu, šāda argumentācija uzskatāma par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] un [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 101/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina